

BUDGETUNDERLAG för Örebro universitet 2026–2028

Fastställt av universitetsstyrelsen 2025-02-13
ORU 2024/06096

Budgetunderlag för Örebro universitet 2026–2028

Universitetets vision är att vara ett framstående universitet som främjar en kunskapsbaserad samhällsutveckling (se bilaga 1). Visionen avspeglas i universitetets prioriteringar och vägval, och styr mot en stark utveckling av forskning och utbildning med ökad närvaro och synlighet i samhället. Hög kvalitet i både forskning och utbildning är en självklarhet. Samverkan med det omgivande samhället är en integrerad del av verksamheten och hållbarhetsperspektiven genomsyrar all verksamhet vid universitetet.

Örebro universitet identifierar följande områden och satsningar som centrala för de kommande åren. Dessa beskrivs mer utförligt i senare avsnitt, och tillhörande äskanden sammanfattas i tabell 6.

Ökat basanslag till forskning

För att universitetet fortsatt ska kunna stärka sin utveckling inom forskningen och långsiktigt säkerställa en vetenskapligt grundad utbildning krävs en ökning av det statliga basanslaget. Stark forskning lägger grunden för att genom kunskap och kompetens bidra till nya lösningar på samhällsutmaningar och svenskt näringslivs konkurrenskraft. Lärosätet ser positivt på forskningssatsningen i Forsknings- och innovationspropositionen 2025, men vidhåller vikten av ökat basanslag snarare än att fördela allt mer forskningsmedel i konkurrens via de statliga forskningsfinansiärerna (se sid 2 Ökat basanslag).

Läkarprogrammets dimensionering och ALF-ersättning

Det nya sexåriga Läkarprogrammet startade hösten 2021. Att programmet både är längre och leder till en läkarlegitimation direkt efter examen ställer helt nya krav på utbildningen. För att kunna möta de nya och mer kostsamma inslagen behövs ökad ersättning per helårsstudent liksom en ökning av takbeloppet. Därutöver ser Örebro universitet det som självklart att universitetet ges samma förutsättningar, i form av full ALF-ersättning, som övriga lärosäten som bedriver läkarutbildning, det vill säga att grundutbildnings-ALF utgår för det faktiska antalet studenter på läkarprogrammet vid Örebro universitet (se sid 9 Hållbar läkarutbildning).

Europauniversitet

Örebro universitet ingår i universitetsalliansen NEOLAiA som av EU-kommissionen utsetts till Europauniversitet. De totalt 64 allianserna har en framträdande roll i EU:s arbete med högre utbildning och utgör en strategisk satsning på ett framtida utbildningsväsende i Europa. Samtidigt bidrar allianserna till arbetet med ansvarsfull internationalisering och att stärka banden mellan europeiska lärosäten, någonting som ökar studenternas möjligheter till en anpassad, högkvalitativ och inkluderande internationell utbildning. Örebro universitet leder som första svenska universitet en allians, vilket också innebär att universitetet positionerar sig starkt inom högre utbildning i Europa (se sid 14, NEOLAiA – ett Europauniversitet som utvecklar hela lärosätet). Det är av stor strategisk betydelse för svenska lärosäten att fördjupa arbetet inom Europauniversiteten ytterligare. I linje med regeringens prioriteringar i Forsknings- och innovationspropositionen, äskar universitetet därför att medel tillförs de svenska lärosäten som ingår i allianser som utsetts till Europauniversitet.

FORSKNING

Ökat basanslag

Det statliga basanslaget är en förutsättning för den fria akademiska forskningen. Regeringens satsning i Forsknings- och innovationspropositionen är positiv och viktig för att Sverige fortsatt ska utvecklas som en ledande forskningsnation som stöder samhällsutvecklingen och stärker innovation och konkurrenskraft. Ett stabilt och högt statligt basanslag, kombinerat med flexibilitet för lärosätena att använda dessa medel, skapar goda förutsättningar för Sveriges lärosäten att utveckla forskningen. Det är därför beklagligt att tre fjärdedelar av forskningssatsningen i regeringens proposition fördelas genom konkurrensutsatt finansiering.

Ett välutvecklat ledningssystem, som balanserar traditionell linjestyrning med kollegiala strukturer ger kraft vid beslut om prioriteringar. Tillsammans med ett klokt investerat basanslag har detta skapat förutsättningar och visar att Örebro universitet kan prioritera och initiera forskning av högsta kvalitet samt fortsätta utveckla forskningsexcellens. Örebro universitet hävdar att det, förutom höga transaktionskostnader, finns en betydande risk att allt för stor resursfördelning via forskningsråden kan minska graden av risktagande inom forskningen, det vill säga att färre forskningsprojekt utmanar etablerade uppfattningar, eftersom dessa kan ha svårare att få finansiering i en konkurrenspräglad process som ofta favoriserar befintlig forskning. Riskerna är särskilt påtagliga för tvärvetenskapliga forskningsprojekt. I förlängningen kan möjligheterna till banbrytande och innovativt tänkande inom forskningen undermineras. Satsningarna i forsknings- och innovationspropositionen är således positiva, men en större direkt ökning av basanslaget är att föredra framför fördelning via forskningsråd.

Universitetets satsningar på profilmråden, med hög vetenskaplig kvalitet, aktiv samverkan och stor samhällsrelevans, visar tydligt förmågan att göra egna prioriteringar. Stora investeringar har gjorts och görs i infrastruktur, meriteringsanställningar för unga forskare, liksom inom de särskilt utpekade profilmrådena AI och robotik samt Mat och hälsa. Utgångspunkten för lärosätets identifiering av dessa områden är forskning med hög kvalitet och betydande volym som adresserar viktiga samhällsutmaningar. Dessa områden skulle kunna utvecklas snabbare med ett ökat basanslag som dedikeras till att förbättra förutsättningarna för juniora forskare, attrahera och erbjuda stabilitet för excellenta forskare som kan fokusera på sin forskning istället för att söka medel och bedriva forskning i projektform samt att möjliggöra större infrastruktursatsningar.

Att basanslaget fortsätter att växa och att universitetet har full rådighet över tilldelade resurser är värdefullt utifrån flera aspekter, så som att fortsatt fungera som en viktig komponent för att upprätthålla samhällets motståndskraft, både generellt och mot antidemokratiska krafter och faktaresistens. De geopolitiska förändringarna har lett till ändrade förutsättningar och ett förändrat mönster för samarbeten och samverkan, vilket kräver resurser och bidrar till det osäkra läget inför perioden 2026–2028.

Det måste finnas bättre möjligheter för både juniora och seniora forskare att utvecklas och göra akademisk karriär. En förutsättning för detta är en kultur som kollegialt uppmuntrar att nya och utmanande forskningsidéer prövas. Örebro universitet fokuserar resurser på unga forskares karriärutveckling och ett ökat basanslag till forskningen skulle ytterligare stärka universitetets arbete med såväl doktorand- och meriteringsanställningar som ledarskapsutveckling för mer seniora forskare. Som en del av arbetet med långsiktig kompetensförsörjning har universitetet de senaste åren investerat i ett antal satsningar på meriteringsanställningar. Syftet är att tydligare bidra till den strategiska kompetensförsörjningen genom att möjliggöra för fakulteter och institutioner att rekrytera utifrån sina

respektive behov och förutsättningar. Samtidigt erbjuds dessa forskare ledarskapsutveckling och förutsättningar för att etablera tvärvetenskapliga nätverk. Biträdande lektorat är den prioriterade anställningsformen.

För att upprätthålla en långsiktig kompetensförsörjning behöver universitetet utöka dimensioneringen av forskarutbildningen. Detta är särskilt angeläget då svårigheterna att finansiera forskarstuderande med externa forskningsmedel blir allt större, i synnerhet inom humaniora och samhällsvetenskap. De externa bidrag, som finansieras via forskningsråden, behöver vara fyraåriga för att kunna möjliggöra full finansiering av doktorandanställningar. Utifrån rådande villkor för extern finansiering avsätter universitetet medel för finansiering av doktorandanställningars fjärde år med hjälp av basanslaget.

Nationella satsningar på stora infrastrukturer är viktiga, dock behövs möjligheten för lärosätet att genom klokt användande av basanslaget även göra lokala infrastruktur-satsningar. Ett exempel är arbetet med öppen vetenskap som är prioriterat av Örebro universitet. Rekommendationer från Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) är vägledande när vetenskapliga publikationer görs öppet tillgängliga. Den ekonomiska effekten är dock svår att hantera, särskilt med vetskap om att kostnadsutvecklingen de kommande åren innebär en fortsatt ökning. Utvecklingen av infrastruktur för tillgängliggörande av forskningsdata krävs, vilket kommer medföra ytterligare både investerings- och driftskostnader.

Universitetet anser – utifrån dokumenterad forskningskvalitet, hög grad av effektivitet i vetenskaplig produktion och relevant forskning kopplad till de stora samhällsutmaningarna – att obalansen i forskningsfinansieringen mellan lärosätena är omotiverad och att universitetets basanslag till forskning bör öka. Räknat per helårsstudent för samtliga utbildningar får Örebro universitet, som är ett ungt bredduniversitetet med medicinsk utbildning och forskning, endast mellan en tredjedel och hälften av det forskningsanslag som tilldelas de äldre bredduniversitetet, trots att detta baseras på historiska och omotiverade skäl (Tabell 1).

Tabell 1 Önskad ökning av basanslag (miljoner kronor)

2026	2027	2028
40	45	50

Forskning som möter samhällsutmaningar

Globala och nationella samhällsutmaningar aktualiserar frågor som kräver tvärvetenskaplig forskning. Vid ett bredduniversitet med högkvalitativ forskning finns stor potential att utveckla såväl kunskap som metoder för att möta både dagens och morgondagens samhällsutmaningar. Kombinationen av forskning som spänner över många olika ämnesområden och den närhet som finns mellan dessa vid Örebro universitet, ger goda förutsättningar för förståelse av komplexa samhällsutmaningar. Det skapar också en grund för genombrott och förutsättningar för nya idéer av den typ som uppkommer i gränslandet mellan områden. Med utgångspunkt i skärningspunkten mellan grundforskning och tillämpad forskning i utbildningsnära miljöer, är universitetets långsiktiga målsättning en omfattande volymökning av forskningen.

Vid lärosätet finns ett stort engagemang från olika forskningsområden kring hållbarhet. I arbetet med att utveckla forskning för en hållbar framtid samarbetar universitetet såväl nationellt som internationellt. Örebro universitet leder bland annat den svenska noden inom EU-infrastrukturen Research Infrastructure for Environmental Exposure Assessment

(EIRENE RI), med 17 deltagande länder. Örebro universitet deltar även i European Partnership for the Assessment of Risks from Chemicals (PARC), som är ett av de projekt som stöds av EUs Horizon Europe. Universitetet är en av 200 deltagare från 28 länder som tillsammans fått forskningsanslag på 400 miljoner euro. Örebro universitet leder den del av PARC-projektet som studerar föroreningar i bland annat jord och damm med teknik och de analyser som utvecklats vid lärosätet för att kartlägga kemikalier, mäta giftighet och förutsäga effekten på människor av kemikalierna. Denna typ av samarbeten i stora internationella forskningsprojekt är exempel på hur lärosätet står sig väl i internationell konkurrens och är del av och utvecklar excellent forskning.

Vid lärosätet har två profilområden etablerats genom strategiska satsningar, med fokus på att accelerera starka forskningsområden med potential till stor samhällsnytta; AI och robotik samt Mat och hälsa. Arbete pågår för att etablera ytterligare forskningsområden med stor samhällsrelevans och potential att höja nivån inom forskning, utbildning och samverkan. Ett sådant område är Föroreningar och samhälle, som bygger på stark forskning inom miljökemi och integrerar expertis från kemi, toxikologi och miljövetenskap för att hantera kritiska utmaningar relaterade till kemisk förorening. Forskningen adresserar inte bara den växande komplexiteten i den kemiska miljön, utan främjar också transformativa lösningar för att säkerställa mänsklig och miljömässig hälsa. I kombination med sociologisk forskning som fokuserar på allmänhetens engagemang i miljö- och hållbarhetsfrågor, miljöstyrning och statens roll, samt kunskapsproduktion, miljöexpertis och lärande i hållbarhetskontexter, skapas goda förutsättningar för att detta område ska kunna hitta lösningar för framtida förändring.

Profilområdet AI och robotik är brett och bygger på stark forskning och utbildning inom artificiell intelligens (AI) och dess koppling till robotik, med omfattande och växande samarbeten både med universitet och företag. I linje med AI-kommissionens färdplan för Sverige är universitetets satsning på AI och robotik en del av forskningssamarbetet mellan lärosäten och i samverkan med både näringsliv och offentlig sektor. Lärosätet ser behovet av att rekrytera ledande AI-forskare från andra länder och arbetar aktivt för detta, samtidigt som yngre talanger ges förutsättningar att utvecklas. Till exempel har flera internationella professorer av högsta vetenskapliga klass rekryterats som gästprofessorer inom olika ämnen som juridik, ekonomi och cybersäkerhet, med AI som gemensam nämnare. Forskningsområdet AI och robotik omfattar flera forskargrupper, där Centrum för tillämpade autonoma sensorsystem (AASS) är den största. AASS, grundat 1998, är ett internationellt erkänt forskningscenter som fokuserar på autonoma system med inriktning på perceptuella och kognitiva förmågor. Gruppen är en affilierad excellensgrupp inom Wallenberg AI, autonoma system och programvara (WASP-programmet), och har erhållit flera rekryteringspaket och forskningsprojekt, vilket är en tydlig kvalitetsstämpel.

Bredden och samarbetet inom forskningen återspeglas i omfattningen av aktiviteter inom relevanta nationella AI-program, i vilka universitetet ingår, såsom Wallenbergstiftelsernas forskningsprogram WASP, WASP-HS, samt WISE, där forskare från andra delar av universitetet samarbetar med forskare inom AI och robotik. Närheten mellan de olika forskningsområdena vid lärosätet och den proaktiva inställningen för att skapa förutsättningar för tvärvetenskapliga forskningsprojekt har varit framgångsrik. Exempelvis har forskningsprojekt inom AI och medicin initierats, och projekt pågår för att integrera AI i läkarutbildningen.

Utöver forskningsaktiviteter arbetar profilområdet AI och robotik aktivt med att fortsätta etablera systematiska strukturer för samverkan mellan akademi, privat och offentlig sektor genom sin samverkansplattform och strategiskt med utbildning, med särskild tonvikt på kompetensutveckling och omskolning för yrkesverksamma. Profilområdet är även en del av

satsningarna AI Sweden och AI Competence och samarbetar regionalt, nationellt och inom Europa både vad gäller forskning, utbildning och infrastruktur. Genom samverkansplattformen pågår flera projekt med tydlig samhällsnytta såsom styrning av undervattensrobotar, statistikgränssnitt, samtalsmetoder inom hälso- och sjukvården, optimering av ventilation och AI för brottsförebyggande arbete, för att nämna några.

Forskningsområdet Mat och hälsa etablerades 2017 med satsningar på tvärvetenskapliga projekt, postdocs och dedikerad forskningsinfrastruktur. Under de senaste åren har området, där stark medicinsk forskning möter naturvetenskap, samhällsvetenskap, humaniora och måltidskunskap i en unik tvärvetenskaplig satsning, utvecklats till att bli ett nationellt erkänt forskningsområde. Örebro universitet koordinerar forskningscentret Plant-based proteins for health and wellbeing (PAN Sweden), som är en av tre Formas-finansierade centrumbildningar för hållbarhet och konkurrenskraft i livsmedelssystemet. Stora forskningsanslag har även beviljats till forskning om precisionsnutrition, med målet att konsumenten ska kunna välja hållbart producerad mat som också har en vetenskapligt bevisad hälsofördel (forskningsprofilen Rosetta). I och med ansvaret för stora forskningsansatser befäster universitetet sin starka nationella roll. Under 2024 tillkom dessutom flera betydande EU-projekt. Dessa forskningsprojekt genererar resultat som både leder till vetenskapliga publikationer och bidrar till samhällsdebatten och kunskapsutvecklingen.

För att möta samhällsutmaningar inom området folkhälsa med ny kunskap och kompetens utvecklas en samverkansplattform inom Mat och hälsa, medfinansierad av regionala utvecklingsmedel samt Europeiska regionala utvecklingsfonden. Kunskapsbaserad utveckling och kompetenshöjning av företag inom livsmedel och kosttillskott, offentlig sektor samt restaurang- och besöksnäring är avgörande för en positiv utveckling mot de nationella målen.

Genom de strategiska satsningarna på AI och robotik samt Mat och hälsa har dessa områden utvecklats till internationellt erkända kunskapsnoder, som bidrar till ett högt antal publikationer och som i konkurrens attraherar stora volymer externa forskningsmedel.

Förutsättningar för forskning av hög kvalitet och konkurrenskraft

Internationalisering utgör en naturlig komponent inom all framgångsrik forskningsverksamhet. Förutsättningarna för svenska lärosäten att kunna attrahera och rekrytera de mest framstående forskarna är av avgörande betydelse för att säkerställa forskningsexcellens i framtiden. Det är väsentligt att skapa gynnsamma förhållanden och möjligheter för svenska lärosäten att konkurrera globalt om doktorander och forskare. Att erbjuda förutsägbara och attraktiva möjligheter för internationella forskare att söka sig till doktorandprogram eller forskningstjänster i Sverige är därför av yttersta vikt.

Sveriges attraktionskraft för högkvalificerad arbetskraft påverkas i hög grad av doktoranders och forskares möjlighet till uppehållstillstånd. Den nyligen presenterade promemorian Förbättrade migrationsrättsliga regler för forskare och studenter (Ds 2024:31) innehåller flera förbättringsförslag som kan komma att underlätta möjligheterna att stanna i Sverige. Detta bland annat i form av tidigare möjlighet för doktorander och forskare att ansöka om permanent uppehållstillstånd och ökade möjligheter till statusbyten mellan olika tillståndstyper, något som i dagsläget är ett problem. Örebro universitet anser att det är avgörande för internationaliseringen att Sverige blir konkurrenskraftigt för rekrytering och långvarig anställning av internationella forskare, doktorander och studenter, och ser därför positivt på förslagen.

Utökade resurser för innovationskontor och holdingbolag

Det finns stora förväntningar på lärosätena att möta aktuella samhällsutmaningar genom nyttiggörande av den kunskap och de forskningsresultat som produceras. Örebro universitet har ett stort fokus på samverkan och breddad innovationskraft. Universitetets del i det innovationsstödjande systemet utvecklas fortlöpande i nära samarbete med andra aktörer. Innovationskontoret Fyrklövern driver Örebro universitet tillsammans med Karlstads universitet, Linnéuniversitetet och Mittuniversitetet. Ett nära samarbete sker även med Region Örebro län och andra nationella aktörer för ett kostnadseffektivt användande av resurser. För att stärka universitetets förmåga att bidra till samhällets utveckling och det svenska näringslivets konkurrenskraft, genom att stödja forskare och studenter i att utveckla kunskapsbaserade idéer, önskar universitetet få möjlighet att etablera ett eget innovationskontor med tillhörande resurser.

Örebro universitets satsningar inom Life Science, samt AI och robotik, kräver resurser som det gemensamma innovationskontoret har svårt att tillgodose. Mot bakgrund av att Örebro universitet har en stor forskningsproduktion och är det enda av de i Fyrklövern ingående lärosätena med omfattande medicinsk forskning, ställs också särskilda krav på universitetets arbete inom innovationsområdet.

De så kallade verifieringsmedlen från Vinnova är helt avgörande för att innovationskontoren ska kunna stödja forskare och studenter i att utveckla kunskapsbaserade idéer för nyttiggörande och kommersialisering. De avsatta medlen behöver öka för att fler svenska innovationer ska kunna omsättas till nytta utanför akademien.

Förutom resurser motsvarande eget innovationskontor, äskas kapitaltillskott till holdingbolaget för att möjliggöra fler investeringar i bolag som bygger på innovativa forskningsresultat (Tabell 2). Den nuvarande statliga ersättningen till Örebro universitet Holding AB är alldeles för låg och har inte utvecklats i den takt som krävs för att kunna leva upp till samhällets högt ställda mål och förväntningar på universitetet som motor i innovationssystemet.

Tabell 2 Äskande av medel för innovation 2026–2028 (miljoner kronor)

	2026	2027	2028
Medel för Örebro universitets innovationskontor (kronor)	5	6	7
Medel till Örebro universitet Holding AB (kronor)	1	1.5	2

UTBILDNING

Örebro universitet är en plats för bildning, utbildning, vidareutbildning och livslångt lärande, med fokus på högkvalitativ utbildning som möter samhällets behov. Universitetet prioriterar högskolepedagogisk utveckling och innovativa lärmiljöer och har för avsikt att även fortsättningsvis primärt vara ett campusbaserat lärosäte, med fysiska möten över ämnes- och utbildningsgränser som signum. En stark koppling mellan utbildning och forskning är central, och arbetet för att stärka och profilera forskningen stärker kvaliteten i utbildningarna, och vice versa. Universitetets kvalitetssystem, strategisk rekrytering av lärare och forskare, högskolepedagogisk utveckling och goda lärmiljöer är grundläggande förutsättningar för att kunna erbjuda utbildning i pedagogisk framkant och locka såväl nationella som internationella studenter till universitetets utbildningar.

Utbildning av hög kvalitet och ett utbildningsutbud som möter samhällets behov

Ett av universitetets kärnuppdrag är att erbjuda högkvalitativ grundutbildning för unga nybörjarstudenter. Genom att tillhandahålla en solid akademisk grund, förbereder lärosätet studenterna för både framtida yrkesliv och vidare studier. Bredden av starka, professionsinriktade och i flera fall samhällskritiska utbildningsprogram med hög kvalitet har bidragit till att Örebro universitet är ett attraktivt utbildningsval för nybörjarstudenter. Detta återspeglas i rapporter från både Svenskt näringsliv och Universitetskanslersämbetet, som visar att anställningsbarheten är mycket hög bland universitetets utexaminerade studenter. Inom flertalet områden där Statistiska Centralbyrån (SCB) i sina prognoser lyfter framtida brist på arbetskraft, till exempel utbildade inom hälso- och sjukvårdsområdet, ingenjörutbildade och datautbildade, erbjuder universitetet redan idag utbildningar på grundnivå och avancerad nivå.

Utbildningsutbudet är i ständig utveckling och ska bygga på lärosätets befintliga styrkor för att proaktivt möta framtida samhällsutmaningar med bildningsperspektiv och hållbar utveckling som hörnstenar. Örebro universitet kommer noggrant bevaka hanteringen av de föreslagna reformerna i SOU 2024:81, Ämneskunskaper och lärarskicklighet – en reformerad lärarutbildning, och därefter genomföra nödvändiga förändringar och utvecklingsinsatser. De nya antagningskraven tillsammans med ett förändrat utbildningsinnehåll och behovet av samverkan med kommuner och andra lärosäten utgör alla områden som lärarutbildningen vid Örebro universitet behöver förhålla sig till.

Den universitetsövergripande utbildningsstrategin, vars främsta syfte är att vara vägledande för prioriteringar och bidra till att peka ut färdriktningen för framtida utveckling och dimensionering av lärosätets utbildningar, lyfter vikten av att utbildningarna även fortsättningsvis främst bedrivs i campusbaserad programform. Samtidigt ska fristående kurser erbjudas med de attraktiva professionsinriktade utbildningarna som bas. Samtliga utbildningar vid Örebro universitet ska ge goda förutsättningar för ett livslångt lärande. Utbildning riktad till unga utgör basen för det livslånga lärandet och är viktig både för en etablering på arbetsmarknaden och för delaktighet i samhället i stort. Universitetet arbetar aktivt med bildningsbegreppet och utbildningarna lägger grunden för och vidareutvecklar studenternas förmåga att kommunicera samt hantera och kritiskt bearbeta information. Med utgångspunkt i utbildningsstrategin, universitetets vision, strategiska mål och pedagogiska grundsyn har universitetet under en tid arbetat för att skapa utrymme för större flexibilitet i utbudet. Detta gäller fördelning och dimensionering av program och fristående kurser, för att bättre tillgodose yrkesverksammas behov av kompetensutveckling och bidra till ett livslångt lärande. Ett exempel på hur nya utbildningar kan skapas för att möta nya samhällsbehov är universitetets sommarkurser, som främst riktar sig till yrkesverksamma, men även till personer som vill prova på universitetsstudier. De två mest sökta

sommarkurserna i landet, Att hantera konflikter och Våld i nära relation – teori och prevention, gavs 2024 vid Örebro universitet.

För att lärosätena ska kunna utveckla sina utbildningsutbud för vidareutbildning och omställning för yrkesverksamma krävs ett flexibelt utbildningssystem som är anpassat för en föränderlig omvärld där utbildningsbehoven snabbt förändras. Därutöver behövs en långsiktigt hållbar finansieringsmodell för ändamålet. Eftersom yrkesverksamma primärt inte läser kurser för att tillskansa sig högskolepoäng, utgör det prestationsbaserade resurstilldelningssystemet ett stort hinder för detta. Örebro universitet ser fram emot resultatet av utredningen Uppdrag att utreda en särskild ersättningsmodell för utbildning för omställning och vidareutbildning för yrkesverksamma (U 2024:C). En separat ersättningsmodell kräver dock mycket tydliga avgränsningar och direktiv för att undvika en orimlig administrativ börda. Det kan till exempel inte finnas några tveksamheter kring vilka kurser som omfattas av en separat ersättningsmodell. En översyn av resurstilldelningssystemet för utbildning i sin helhet, som indikerats i budgetpropositionen, är att föredra.

Ett prioriterat område för Örebro universitet avseende både forskning och utbildning är AI som förväntas förändra flera olika sektorer i hög utsträckning. Det nationella behovet av kompetensutveckling för yrkesverksamma inom AI-området är fortsatt högt. Universitetets arbete inom detta område har inneburit både en positionering och en ledande roll i utvecklingen av vidareutbildning, både nationellt och internationellt, genom projekt som AI Competence for Sweden och WASP-ED. Universitet och högskolor samarbetar med branschen för att möta efterfrågan på avancerad kompetensutveckling och livslångt lärande. Flera policyrelaterade hinder, som rör bland annat finansiering, lagstiftning, kultur och incitament, skapar dock utmaningar för förverkligandet. I Vinnova-projektet ADAPT samarbetar universitetet med tre andra lärosäten för att utveckla en modell för universitetens bidrag till kompetensutveckling och omställning inom både industri och offentlig sektor. Med satsningen Expert Learning Lab ska fyra svenska storföretag, tillsammans med fyra svenska universitet, undersöka hur industrin kan ta en proaktiv roll för att möta behov av kompetensutveckling för digitala experter. Universitetet vill därmed dra nytta av de investeringar som gjorts och utifrån en hållbar finansieringsmodell vidareutveckla utbudet av kurser för yrkesverksamma, men också bidra till en principiell diskussion om hur universitetet kan vara en hållbar partner i kompetensutveckling. I detta arbete ingår även ett långsiktigt arbete med att integrera AI i andra utbildningar än enbart de tekniska. Avsikten är att bättre rusta universitetets programstudenter inför deras framtida yrkesliv. Detta ligger väl i linje med resultaten i AI-kommissionens Färdplan för Sverige, som bland annat framhåller att universiteten kan bidra till att stärka Sveriges position inom AI och förbereda studenterna för deras framtida yrkesliv genom att integrera AI som perspektiv i utbildningen.

Örebro universitet ser positivt på den kvalitetssatsning som höjningen av ersättningen för utbildningsområdet naturvetenskap och teknik har inneburit och samma sak gäller förslaget att höja ersättningsnivån för utbildningsområdet undervisning som föreslås i SOU 2024:81. Samtidigt kan det konstateras att detta är långt ifrån tillräckligt. Universitetet anser att landets lärosäten bör erhålla högre ersättningsbelopp till samtliga utbildningsområden. Sedan införandet av produktivitetsavdraget har undervisningsresurserna per student halverats. Det vore optimistiskt att tro att studenternas behov av undervisningsresurser, framförallt i form av lärarledd tid, har minskat i motsvarande omfattning. Antalet studenter som behöver särskilt stöd har istället ökat markant de senaste åren. Lärosäten kan ansöka om medel för personellt stöd som överstiger 0,3 procent av takbeloppet, men många täcker själva betydande kostnader. Trots ökande behov täckte de nationella medlen endast 71 procent av kostnaderna 2024, och ytterligare begränsningar införs 2025 för

att effektivisera verksamheten. För att täcka alla kostnader skulle betydligt mer medel behöva tillskjutas. I det långa loppet är det omöjligt att genom effektivitetsåtgärder upprätthålla samma utbildningskvalitet, parallellt med att uppdragen blir fler och universitetet måste hävda sig i konkurrensen på en global utbildningsmarknad.

Alltsedan kårobligatoriet avskaffades har ersättningen till studentkårerna urholkats på samma sätt som anslaget för utbildning. Studentkårernas autonomi och förmåga att utöva studentinflytande är begränsat med dagens nivå på statsbidrag till verksamheten, och borde därför ingå i en översyn av ersättningsbeloppen. En välfungerande studentkår är en central förutsättning för lärosätens möjlighet att fullgöra sina myndighetsuppdrag. Studenternas rätt att utöva inflytande över sin utbildning och vara representerade i samtliga beslutande och beredande organ inom högre utbildning har dessutom stor betydelse för utbildningarnas kvalitet och studenternas situation. Universitetet arbetar med att ytterligare stärka studentinflytandet.

Flera av universitetets utbildningar är föremål för riktad utbyggnad i regleringsbrevet. Under kommande period finns ett behov att utöka antalet platser på ett flertal utbildningar för att tillgodose ett växande kompetensförsörjningsbehov. Detta gäller såväl behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildningar (basår), som samhällsbärande utbildningar på grundnivå och avancerad nivå, liksom kurser för att främja livslångt lärande. Anslagssparande nyttjas initialt i perioden, men från och med år 2027 behöver universitetet en nivåhöjning med 20 miljoner kronor per år. För att undvika en situation där universitetet tvingas till en minskad dimensionering av samhällsviktiga utbildningar äskar lärosätet en höjning av takbeloppet med 10 miljoner kronor för 2026 och 20 miljoner kronor för 2027 respektive 2028. Detta för att dels finansiera fortsatt utbyggnad av efterfrågade befintliga utbildningar inom samhällsbärande områden, dels möjliggöra nya utbildningar i olika former för att svara upp mot nya samhällsbehov och nå nya målgrupper (exempelvis genom kurser inom avancerad digitalisering som riktas till yrkesverksamma). Dessutom möjliggör en utökning av takbeloppet att infrastruktur i form av till exempel högskolepedagogisk kompetens och lärmiljöer kan fortsätta att utvecklas.

Tabell 3 Utökad takbelopp (miljoner kronor)

2026	2027	2028
10	20	20

Hållbar läkarutbildning

Läkare har utbildats vid Örebro universitet sedan januari 2011 och antagning sker både till höst- och vårtermin. Områden där studenter utbildade vid Örebro universitet utmärkt sig positivt i undersökningar efter avslutad utbildning är en indikator på utbildningens höga kvalitet¹.

Grundutbildnings-ALF

Grundutbildnings-ALF ska finansiera läkarstudenternas verksamhetsförlagda utbildning (VFU) inom hälso- och sjukvården. Till skillnad från samtliga övriga medicinska lärosäten erhåller Örebro universitet inte grundutbildnings-ALF i förhållande till det faktiska antalet studenter som finns på utbildningen. Universitetet får samma ersättningsnivå per enskild student baserat på det antal som anges i regleringsbrevet, men antalet läkarstudenter som utbildas på läkarprogrammet vid Örebro universitet är nästan dubbelt

¹ Om läkarutbildningens kvalitet, Sveriges läkarförbund (2020).

så stort som det som anges i ALF-avtalet och i budgetpropositionen (366 helårsstudenter för år 2024). Örebro universitets lägre tilldelning innebär en betydande ekonomisk ansträngning för Region Örebro län, den enskilt viktigaste samarbetspartnern inom hälso- och sjukvården för läkarutbildningen och övriga vårdutbildningar. Detta blir särskilt kännbart med det rådande ekonomiska läget i regionen. Sedan inrättandet av läkarutbildningen har den lägre tilldelningen inneburit en kostnad för Region Örebro län om drygt 162 miljoner kronor. Örebro universitet behöver ges samma förutsättningar för att ersätta regionen för VFU som andra lärosäten i landet (tabell 4), det vill säga ersättning för den faktiska studentvolymen.

Denna problematik påtalas i den så kallade ALF-utredningen som tillsattes för att ta fram ett underlag inför en eventuell omförhandling av ALF-avtalet². Samma utredning framhåller att staten bör ge ALF-ersättning till Region Örebro län på samma sätt som till övriga regioner och föreslår att

Region Örebro län ska få en utökning med helårsstudenter som de får ersättning för med start 2026. Övriga regioner ska få ett oförändrat antal helårsstudenter 2026, men en ökning av samtliga ALF-regioners antal helårsstudenter ska införas från och med 2027 när den tolfte terminen på den nya läkarutbildningen påbörjas (s 12).

Vidare framhåller utredarna att det krävs en kritisk massa av studenter på läkarutbildningen för att säkerställa både hög kvalitet och kostnadseffektivitet i utbildning och forskning. Enligt SCB råder brist på specialistutbildade läkare, och statistik från Socialstyrelsen visar att cirka 40 procent av nylegitimerade läkare idag har en utländsk examen. Mot denna bakgrund ter det sig rimligt att universitetet fortsätter att utbilda det antal läkare det gör idag. Läkarprogrammet vid Örebro universitet är dimensionerat för att utexaminera cirka 65 studenter per kull. Genomströmningen på läkarprogram ligger vanligen runt 85 procent. För att uppnå en tillräcklig volym av utexaminerade krävs antagning av så många studenter att det finns cirka 80 registrerade studenter efter första terminens inledande tre veckor.

För dimensionering av alla utbildningar inom medicin och hälsa behöver hänsyn tas till möjligheten att tillhandahålla VFU av hög kvalitet, varför en kontinuerlig dialog även förs med regionerna i Värmland och Dalarna. Eftersom det finns VFU-placeringar kopplade till Läkarprogrammet i både Region Värmland och Region Dalarna har adjungerade lektorer anställts i dessa regioner för att säkerställa undervisningskvaliteten. Det är inte hållbart att lärosätet på detta sätt blir en belastning för sin närmaste region. Det beroendeförhållande som finns med avseende på VFU finns också för Sjuksköterskeprogrammet, Audionomprogrammet och Arbetsterapeutprogrammet, samtliga bristyrkesutbildningar som kräver fungerande samverkan.

Ökat ersättningsbelopp per helårsstudent i Läkarprogrammet

Den första antagningen till det nya sexåriga Läkarprogrammet gjordes inför hösten 2021. Att programmet är både längre och leder till en läkarlegitimation direkt efter examen ställer nya krav på utbildningen. Utvecklingen och uppbyggnaden av läraaktiviteter och examinationer sker progressivt, i syfte att säkerställa de kunskaper, förmågor och förhållningssätt som krävs för examen och legitimation. I likhet med övriga lärosäten räknar Örebro universitet med en kostnadsökning för genomförandet, något som även konstaterades i budgetpropositionen för 2024, och finansieringen bör därför öka med mellan 5 och 7 procent beroende på undervisningsform och examinationsmoment. Därför

² Hållbar och högkvalitativ läkarutbildning och klinisk forskning – förslag till ett reviderat ALF-avtal (2024).

äskas för det sexåriga programmet ett ersättningsbelopp motsvarande 79 026 kronor per helårsstudent (i 2025 års prisläge), i utökad anslagsram. Äskandet inbegriper således en höjd prislapp och därmed även ett ökat takbelopp.

Tabell 4 Ersättning läkarutbildning			
	2026	2027	2028
Full ALF-ersättning ¹⁾	25	23	23
Höjd ersättning per HST ²⁾	81	82	83

1) Anges i miljoner kronor.

2) Anges i tusental kronor.

Högskolepedagogik i framkant

Örebro universitet har länge haft en hög ambitionsnivå när det gäller högskolepedagogisk utveckling. Med universitetets viktiga roll i samhällsbyggandet och strävan att mötas över akademiska disciplinränser, är universitetet som fysisk plats central för lärosätets utbildningar. Högskolepedagogik genomsyrar verksamheten vid samtliga fakulteter, exempelvis genom lärare med högskolepedagogiska uppdrag och finansiering av högskolepedagogiska utvecklingsprojekt. För att stödja universitetets undervisande personal finns pedagogiska utvecklare vid Högskolepedagogiskt centrum med särskild kompetens om lärande inom digitalisering, hållbarhet och jämställdhet. Sedan 2022 har lärosätet även en pedagogisk utvecklare inom AI som kontinuerligt och på olika sätt arbetar med att kompetensutveckla undervisande personal inom området AI som ett av flera perspektiv inom högre utbildning. Till exempel finns en välsökt högskolepedagogisk kurs inom vilken deltagarna arbetar med att integrera AI som ett perspektiv i sin undervisning och reflektera tillsammans över hur AI som teknologi påverkar vardag, arbetsliv, samhälle, högre utbildning och det egna ämnet. Högskolepedagogiskt centrum arbetar aktivt med pedagogisk skicklighet och hur undervisande personal tillsammans kan bli pedagogiskt skickligare. Bland annat har underlag till en workshopserie tagits fram genom vilket lärarlag, programråd, ämnesgrupper och enheter kan utforska begreppet pedagogisk skicklighet och som grupp utvecklas i sitt lärarskap. Universitetets förhoppning är att detta arbete bland annat ska bidra till att svara upp mot olika utmaningar kopplade till exempelvis det rådande ekonomiska läget, studenternas varierande förkunskaper och aspekter kring generativ AI.

Under slutet av 2024 och början av 2025 genomförs en uppföljning av det högskolepedagogiska arbetet för att ta reda på hur och i vilken utsträckning Högskolepedagogiskt centrum, och universitetets strategiska satsningar på högskolepedagogisk utveckling, har bidragit till en högskolepedagogik i framkant. Uppföljningen syftar till att utvärdera såväl riktade strategiska satsningar som den långsiktiga verksamhetsutvecklingen i sin helhet. Syftet är därtill att skapa ett underlag för prioriteringar och att ta ut en riktning för det fortsatta arbetet, både avseende löpande arbete och mer riktade satsningar. Denna utveckling av högskolepedagogiken är helt avgörande för utbildningskvaliteten på lång sikt, där universitetet ämnar behålla det höga tempot och ambitionsnivån i det högskolepedagogiska arbetet.

Utveckling av verksamheten vid Restaurang och hotellhögskolan

Örebro universitet har ett särskilt uppdrag att anordna restaurangutbildning i Grythyttan. Alltsedan verksamheten inom måltidskunskap och värdskap etablerades har universitetet vid upprepade tillfällen gjort betydande strategiska satsningar på att utveckla och stärka verksamheten. Under det senaste året har utbildningsköken renoverats, studenternas

lokaler för studiesociala aktiviteter förbättrats, och den nya institutionsledningen arbetar bland annat med att se över utbildningsutbudet. Det kvarstår dock stora utmaningar i uppdraget avseende studentantalet på programutbildningarna, utbildnings- och studiemiljöns utveckling samt verksamhetens ekonomiska bärkraft. Ett utvecklingsarbete utifrån konceptet: "Grythyttan och Örebro – noder i ett gastronomiskt kunskapssystem" drivs fortsatt av Region Örebro län och andra regionala aktörer tillsammans med Örebro universitet, i syfte att stärka Grythyttan och Restaurang- och hotellhögskolan.

Kompetenshöjande insatser för totalförsvaret

Det besvärliga säkerhetsläget i Europa ställer ökade krav på att stärka den befintliga kompetensen och kunskapen kring totalförsvaret. Av budgetpropositionen för 2025 framgår att svenska lärosäten måste stå rustade för att möta det allvarliga säkerhetsläget och samtidigt bidra till att stärka förutsättningarna för försvaret och totalförsvaret. Regeringens satsning på Campus totalförsvaret möjliggör en fortsättning av det arbete som påbörjades genom ett universitetsinitiativ mellan Försvarshögskolan, Örebro universitet och Luleå tekniska universitet.

Örebro universitets geografiska och demografiska position i Sverige gör universitetet till en mötesplats för akademi, näringsliv och samhälle. Lärosätet har expertis och kompetens inom en rad totalförsvarsrelevanta forskningsområden som exempelvis statskunskap, kris-kommunikation, cybersäkerhet, robotik, AI, kriminologi och akutmedicin för att nämna några. Kompetenshöjande insatser inom flera av dessa områden är av största vikt för Sveriges totalförsvaret. För att kunna utvidga denna satsning med ytterligare kompetenshöjande insatser och en nationell nodstruktur inom relevanta forskningsområden behövs fortsatt stöd genom utökade anslag till Campus totalförsvaret centralt och riktade satsningar till Örebro universitet.

EN UTVECKLANDE STUDIE- OCH ARBETSPLATS

Sverige är en kunskapsnation där lärosäten spelar en central roll i den kunskapsbaserade samhällsutvecklingen. Akademisk frihet är avgörande för att upprätthålla och utveckla samhällets demokratiska värderingar. För att kunna erbjuda utbildning och bedriva forskning av hög kvalitet behöver forskare och lärare därför ha möjlighet att fritt söka kunskap och utforska omvärlden. Det är viktigt att stärka lärosätenas förmåga att agera självständigt, strategiskt och flexibelt, så att de kan fokusera på sina kärnuppdrag. För närvarande har lärare och forskare allt mindre tid för sina huvudsakliga uppdrag och stödverksamhetens medarbetare lägger allt mer tid på en ökande mängd komplexa återrapporteringar och utvärderingar. Detta innebär mindre tid för uppdraget att bedriva respektive stödja utbildning och forskning. För att förbättra situationen behöver omfattningen av dessa rapporteringar och utvärderingar minska. Örebro universitet kommer internt att arbeta för att göra det som är möjligt i denna riktning.

Campusbaserat universitet som drar nytta av digitaliseringens möjligheter

Vid Örebro universitet finns en kultur och en närhet som främjar gränsöverskridande samarbeten. I kulturen ligger också en vilja och ett mod att ompröva etablerade arbetsformer och en förmåga till större, universitetsövergripande, satsningar. Grunden till detta är övertygelsen att samarbeten över organisatoriska och verksamhetsmässiga gränser stärker kvaliteten i verksamheten.

Campus utgör navet för såväl utbildning som forskning och vid Örebro universitet ses de fysiska mötena mellan forskare, lärare, studenter samt stödfunktioner som kvalitets- och innovationsdrivande faktorer. Universitetet prioriterar av den anledningen campusbaserad utbildning som ett led i att upprätthålla en kvalitativ utbildnings- och forskningsmiljö. Att Örebro universitet kom väl ut i den senaste omfördelningen av takbelopp är ett tecken på att regeringen har noterat lärosätets ambition att erbjuda eftertraktade programutbildningar på campus. Det är universitetets uppfattning att diskussioner över organisatoriska och professionella gränser stärks av en fysisk närvaro och har en positiv inverkan på verksamhetens kvalitet, ger extra kraft i utvecklingsarbeten och gynnar arbetsmiljön.

Örebro universitet är, och kommer fortsatt att vara, ett campusbaserat lärosäte där utbildningsmiljön möjliggör pedagogiska arbetssätt som använder ny teknik för att skapa utbildning i högskolepedagogisk framkant. Pedagogiska metoder och former som både utnyttjar digitaliseringens möjligheter och är anpassade till dess förutsättningar har bidragit till hållbara undervisningsformer och inslag som används inom undervisningen. Den pedagogiska medvetenheten och engagemanget för pedagogisk utveckling är starkt. Lärare använder idag en bredare uppsättning läraaktiviteter och examinationsformer, där digitala verktyg är en naturlig del i undervisningen, både på campus och på distans. Inom forskningen, där samverkan är avgörande för framsteg och kvalitet, har den senaste tidens digitala utveckling lett till nya typer av data, nya metoder för bearbetning och analys, samt nya plattformar för att bedriva forskning. Att kombinera digitaliseringens flexibilitet med de fördelar som fysiska möten erbjuder, såsom interaktion, engagemang och problemlösning, ställer krav på universitetets fysiska forsknings- och lärmiljöer. Learning Lab är ett samverkansprojekt mellan Örebro universitet och Akademiska hus för att utveckla och forska om framtidens lärmiljöer. Målet är att bli ett nationellt kunskapscenter som inspirerar andra lärosäten och ökar rummets betydelse för pedagogiken. Den tradition av närhet och öppenhet i samarbetet över institutions- och avdelningsgränser, som präglar universitetets miljö och kultur, ska vara vägledande vid utvecklingen av digitala arbetssätt och arenor för både samarbetet vid universitetet och samverkan med externa parter.

Goda ekonomiska förutsättningar är avgörande för att kunna bedriva forskning och utbildning av hög kvalitet samt för att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Det utmanande ekonomiska läget på nationell nivå påverkar all verksamhet vid universitetet. Trots att lärosätena delvis kompenseras för inflation och prisökningar genom den årliga pris- och löneuppräknings, blir produktivitetsavdraget alltmer kännbart.

Det är svårt att utifrån låga ersättningsnivåer omfördela resurser inom lärosätet och samtidigt hantera kortsiktiga, men omfattande, politiska uppdrag. Därför är det av största vikt att nationella åtgärder inte ytterligare försvårar lärosätenas möjlighet att upprätthålla en hållbar kvalitetsnivå, exempelvis genom indragna medel eller ofinansierade uppdrag. Behovet av kunskap, kritiskt tänkande och bildning kan inte effektiviseras bort, och studenters behov av lärarledd tid minskar inte. Universitetet önskar därför se en ökad långsiktighet och förutsägbarhet i de uppdrag som erhålls, samt att urholkningen av anslagen upphör. För Örebro universitet är denna problematik särskilt kännbar, inte minst på grund av den bristande finansieringen av läkarutbildningen (se under rubriken Hållbar läkarutbildning i utbildningsavsnittet), vilket i sin tur påverkar fördelningen av anslag till universitetets samtliga utbildningar. Universitetet har visat förmåga att omprioritera vid flera tillfällen, men i nuvarande läge skulle ytterligare omfördelningar påverka andra samhällskritiska utbildningar, vilket kan få konsekvenser för kompetensförsörjningen inom flera samhällssektorer.

Lokalförsörjning

De senaste årens omfattande investeringar inom forskning och utbildning har medfört förändrade och mer specifika lokalbehov för universitetet. Framöver identifieras ett växande behov av flexibla och multifunktionella lokaler som kan stödja olika pedagogiska metoder och former, såsom föreläsningar, seminarier och andra mötesformer som främjar både formella och informella lärandeprocesser. Behoven följs upp för att säkerställa att befintliga resurser används så effektivt som möjligt, i synnerhet mot bakgrund av det ekonomiska läget och de krav som varierande undervisningsformer ställer på universitetets fysiska lärmiljöer. Samtidigt som utvecklingen går mot ett mer dynamiskt lokalbestånd bedrivs ett aktivt arbete med att förtäta i befintligt bestånd. Fokus under de närmaste åren ligger på hållbar lokalanvändning och effektivisering av befintliga utrymmen, snarare än att bygga nya.

En ny campusplan för Örebro universitet har fastställts under 2024, med betydande åtgärder för att höja campusområdets attraktivitet och funktionalitet, med särskilt fokus på att förbättra utomhusmiljöer, serviceutbud och tillgängliga kulturupplevelser. Målet är att skapa en campusmiljö som stödjer akademisk utveckling och välbefinnande, samtidigt som den bidrar till att stärka universitetets identitet och attraktionskraft för både studenter och medarbetare.

NEOLAIa – ett Europauniversitet som utvecklar hela lärosätet

I den senaste budgetpropositionen lyfts internationalisering fram som ett av tre fokusområden: Ökad rörlighet genom internationalisering ses som en förutsättning för att uppnå excellens och internationell konkurrenskraft. Det som varit den högst prioriterade aktiviteten, och även största drivkraften, inom internationalisering vid Örebro universitet under senaste åren är deltagandet i universitetsalliansen NEOLAIa, där Örebro universitet ingår som ett av nio europeiska lärosäten. NEOLAIa utsågs 2023 av EU-kommissionen till ett så kallat Europauniversitet med beviljad finansiering för den initiala projektperioden 2024–2027. Av de totalt cirka 167 miljoner konor som NEOLAIa tilldelats är Örebro universitets del cirka 25 miljoner kronor. Örebro universitet leder som

första och enda svenska universitet ett Europauniversitet, medan University of Jaén i Spanien koordinerar själva EU-projektet. Detta innebär att Örebro universitet tydligt positionerar sig inom högre utbildning i Europa.

Deltagandet i NEOLAiA som allians, samt statusen som Europauniversitet, har redan blivit en motor i internationaliseringsarbetet, vilket syns i flera olika delar av universitetets verksamhet. Som ledare av arbetspaketet för forskning skapar Örebro universitet möjligheter för nya forskningssamarbeten, samutnyttjande av forskningsinfrastruktur och stöd för unga forskare. Lärarutbyten samt lärarsamarbeten inom NEOLAiA bidrar till utvecklingen av gemensamma kurser och aktiviteter, nya internationella perspektiv i utbildningen och ökad internationalisering på hemmaplan för studenterna. Därutöver tar också administrativ personal emot besök från, och reser till, NEOLAiA-lärosäten, vilket ger möjlighet till professionell utveckling genom kompetensutveckling, nya perspektiv och breddade nätverk – något som inte bara stärker den enskilda medarbetaren, utan också bidrar till Örebro universitets organisatoriska utveckling.

De etablerade kontakterna inom alliansen underlättar arbetet med att utveckla studentcentrerade aktiviteter. Exempelvis har nätverket NEOLAiA Health and Medicine, som startades under 2022, utmynnat i samarbeten inom exempelvis läkar- och sjuksköterskeutbildningarna och möjliggjort utbyten inom läkarprogrammet. Universitetets arbete med NEOLAiA även resulterat i flera så kallade Blended Intensive Programs (BIP-kurser), som kombinerar digitalt lärande med utbildning på plats. Intresset från universitetets studenter att delta i BIP-kurser hos NEOLAiA-partners har ökat markant under de senaste åren samtidigt som intresset för de BIP-kurser som ges vid Örebro universitet är stort och möjliggör att nischade kurser kan erbjudas. Dessa erfarenheter är värdefulla för att utveckla gemensamma program på kandidat- och masternivå. Inom NEOLAiA bedrivs även pedagogiska utvecklingsprojekt, vilket ger såväl lärare som administrativ och teknisk personal möjlighet att utveckla sina kompetenser och förmågor kopplat till det mångkulturella klassrummet. Våren 2025 erbjuds en högskolepedagogisk kurs i BIP-format, utvecklad med två NEOLAiA-partners, som har väckt stort intresse.

I Sverige har Universitets- och högskolerådet tilldelat ett engångsbelopp till de svenska lärosäten som beviljats medel med sina allianser på mellan 275 000 och 500 000 svenska kronor (exakt summa beroende på tilldelningsår). Dock krävs betydande resurser utöver dessa medel, projektmedlen och övriga medel från Erasmus+. Ofta krävs en högre grad av medfinansiering än miniminivån på 20 procent, där Örebro universitet bidrar med totalt 80 procent medfinansiering. För att svenska lärosäten ska kunna ta sig an en mer central roll i sina allianser, och på så sätt öka sina möjligheter att vara med att forma framtida europeisk högre utbildning, krävs ökad finansiering. Utifrån detta äskar Örebro universitet medel enligt tabell 5.

Tabell 5 Europauniversitet (miljoner kronor)		
2026	2027	2028
5	5	5

Ansvarsfull internationalisering

I slutrapporten från Universitets- och högskolerådet, Vetenskapsrådet och Vinnova föreslås inrättandet av en nationell stödfunktion för internationalisering med den övergripande målsättningen att ge stöd och bidra till att ökad kunskap, medvetenhet och förmåga hos lärosäten, myndigheter och andra aktörer i innovationsekosystemet att agera ansvarsfullt i frågor som rör internationalisering. Det svarar väl mot Campus totalförsvars strategiska samarbete mellan svenska lärosäten med målet att stärka Sveriges totalförsvaret genom utbildning och forskning. Genom att sammanföra akademi, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle i ett nationellt nätverk skapas här en robust plattform för utbildning, forskning och samverkan inom totalförsvarets område. Detta gör att Forsvarshögskolan, utifrån det redan uppbyggda strategiska samarbetet med relevanta aktörer, också skulle vara en lämplig hemvist för en nationell stödfunktion för ansvarsfull internationalisering.

Kompetensförsörjning

Rekrytera strategiskt utifrån forskningens och utbildningens behov

Av budgetpropositionen för 2025 framgår att kompetensförsörjningen är avgörande för att Sverige ska stå starkt och konkurrenskraftigt inför framtiden och fortsätta att utvecklas som kunskapsnation.

Bristen på arbetskraft med efterfrågad kompetens är ett av de främsta tillväxthindren i Sverige och den av regeringen initerade myndighetsövergripande satsningen för att attrahera och behålla internationell spetskompetens visar vikten av frågan. Parallellt med övergripande satsningar för att knyta internationell kompetens till Sverige behövs kontinuerliga insatser på lärosätetsnivå för att ytterligare stärka attraktionskraften för att arbeta och verka i Sverige. Det är av avgörande betydelse att skapa gynnsamma förhållanden och möjligheter för svenska lärosäten att konkurrera globalt om doktorander och forskare, vilket också nämns i forskningsavsnittet. Insatser i linje med det arbete som genomförs inom ramen för NEOLAiA och utmärkelsen HR Excellence in Research, bidrar till att skapa goda villkor för forskare och öka förutsättningarna för att de ska stanna i Sverige.

Genom ökade basanslag och takbelopp kan Örebro universitet fortsätta att konkurrera om de bästa lärarna och forskarna. Detta bidrar också till att upprätthålla en god balans mellan kärnverksamhet och stödverksamhet, vilket är avgörande för att säkerställa hög kvalitet i forskning och utbildning. För att behålla kritisk och viktig kompetens måste kompetensutveckling också prioriteras, så att universitetet har medarbetare med rätt kompetens för att möta framtida utmaningar och möjligheter.

Örebro universitet har mycket goda erfarenheter av att fokusera resurser till unga forskares karriärutveckling. Som nämns i forskningsavsnittet skulle ett ökat basanslag till forskningen ytterligare förstärka universitetets arbete med såväl doktorandanställningar som meriteringsanställningar och därtill kopplade kompetensutvecklingsprogram. För att attrahera och behålla kompetensen vid Örebro universitet krävs en vidareutveckling av det befintliga karriärstödet. Dessutom behövs fortsatta insatser för att upprätthålla nätverk för unga forskare efter avslutade karriärutvecklingsprogram. Tydliga karriärvägar och goda studie- och arbetsvillkor är viktiga förutsättningar för att en utbildning på forskarnivå och en framtida karriär som lärare och forskare ska vara ett attraktivt val för den individen och för att universitet ska anses attraktivt som arbetsgivare. Ökade satsningar på forskning och innovation, i enlighet med forsknings- och innovationspropositionen, innebär att ytterligare stöd för karriärutveckling behövs för att bibehålla kompetensen i linje med dessa satsningar.

Utveckla det hållbara chef-/ledarskapet

Ledar- och medarbetarskap kommer fortsatt vara en viktig del för att skapa en hållbar och välfungerade organisation. Framtidens ledarskap, både inom akademien och stödverksamheten kommer innebära nya sätt att leda med större fokus på förändringsledning, ny teknik, digitala lösningar och anpassningar till en osäker tid. Förändring kräver ett nära och närvarande ledarskap, samt chefer och ledare som kan stötta, leda och sätta ramar för att förändringsarbetet ska bli framgångsrikt.

Med ett arbetsliv i förändring kommer ledarskapet att präglas av att skapa förutsättningar för ett utökat medarbetarskap och ett bredare kollegialt engagemang i frågor som rör helheten. För att lyckas med denna förflyttning behövs stöd för ledare och medarbetare genom både utbildning och verksamhetsstöd. Förutom de redan befintliga ledarutvecklingsprogrammen, som syftar till att ge ledare och chefer en bred bas i sitt ledarskap, pågår även ett arbete med att ta fram en forskningsledarutbildning. En första pilotomgång kommer att lanseras våren 2025. Denna utbildning kommer att erbjudas till forskningsledare vid universitetet och ge en mer riktad utbildning som i förlängningen skapar välmående och utvecklande forskarmiljöer som främjar excellens.

Vidare sker kontinuerligt en utveckling och uppdatering av de utbildningar som erbjuds samtliga chefer inom lärosätet. De program och utbildningar som finns framtagna för chefer och ledare behöver prioriteras och genomföras för att säkerställa att rätt förutsättningar för ledarskapet finns.

Tabell 6 Sammanfattning av äskanden (kronor)			
	2026	2027	2028
FORSKNING			
Ökat basanslag	40 000 000	45 000 000	50 000 000
Medel till Innovationskontor	5 000 000	6 000 000	7 000 000
Medel till Holdingbolag	1 000 000	1 500 000	2 000 000
UTBILDNING			
Utökat takbelopp	10 000 000	20 000 000	20 000 000
Full ALF-ersättning, ökning med följande belopp	25 000 000	23 000 000	23 000 000
Ersättning per helårsstudent i läkarutbildning	81 000	82 000	83 000
Medel för ett riktat uppdrag inom totalförvar, kris och säkerhet	2 000 000	3 000 000	4 000 000
EN UTVECKLANDE STUDIE- OCH ARBETSPLATS			
Europauniversitet	5 000 000	5 000 000	5 000 000

BUDGET

Universitetets budget för 2025 framgår av tabellverket i tabell 1, i kolumnen Prognos. Målet för 2025 är en budget i balans efter det att de strategiska satsningarna, finansierade med myndighetskapital, som påbörjades 2018 har fasats ut. Universitetsstyrelsen har fastställt en budget för 2025 som visar på ett mindre överskott. Budgeten byggde på att 17 miljoner kronor av anslagssparandet kunde användas. Utfallet för 2024 visade på en större överproduktion än planerat, vilket har lett till att det endast finns 5 miljoner kronor kvar av anslagssparande till 2025. Dessutom har vissa intäktsposter justerats efter att regleringsbrevet har erhållits. Därav skiljer sig den av styrelsen beslutade budgeten ifrån den rapporterade prognosen i budgetunderlaget. Myndighetskapitalet kommer dock inte påverkas nämnvärt då det förbättrade resultatet 2024, tack vare överproduktionen, täcker de oplanerade underskotten 2025 och 2026.

Under de kommande åren planeras resultaten och därmed myndighetskapitalet att stabiliseras, vilket kommer att ge en nödvändig rörelsefrihet för att framåt kunna hantera oväntade händelser och möjliggöra nya tidsbegränsade strategiska satsningar.

Låneram

Lånebehovet fram till 2028 planeras att öka något. Lånebeloppet minskade något under 2024 på grund av att en del av de planerade investeringarna inte hann genomföras. Dessa har i stället skjutits fram till 2025. Under 2025–2028 planeras uppdateringar av befintliga lokaler. Behoven av investeringar i digitala lagringsutrymmen kommer att också öka kraftigt kommande år.

Tabeller budgetunderlag 2026–2028

Nedan redovisas de tabeller som universitetet enligt Direktiv till budgetunderlag för verksamheten vid statliga universitet och högskolor ska inkomma med.

Tabell 1 Total budget					
Total budget (tkr)	2024	2025	2026	2027	2028
Verksamhetens intäkter	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Anslag	1 431 721	1 430 999	1 413 768	1 422 849	1 422 849
Avgifter	90 901	77 497	82 500	85 700	88 000
Bidrag	294 022	295 705	301 500	306 800	312 900
Finansiella intäkter	24 108	15 000	11 400	11 100	11 000
Summa intäkter	1 840 752	1 819 201	1 809 168	1 826 449	1 834 749
Verksamhetens kostnader					
Personal	1 165 143	1 175 779	1 163 800	1 171 500	1 175 000
Lokaler	257 357	261 458	259 600	256 700	261 000
Drift/Övrigt	344 565	334 403	336 100	336 700	335 200
Avskrivningar	48 466	46 900	51 300	54 900	56 000
Finansiella kostnader	8 511	6 470	4 700	5 000	5 060
Summa kostnader	1 824 042	1 825 010	1 815 500	1 824 800	1 832 260
Verksamhetsutfall	16 710	-5 809	-6 332	1 649	2 489
Transfereringar	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring/ årets resultat	16 710	-5 809	-6 332	1 649	2 489
Utgående myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	227 154	221 345	215 013	216 662	219 151
Utgående oförbrukade bidrag	290 663	300 000	300 000	300 000	300 000

Tabell 2 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (tkr)	2024	2025	2026	2027	2028
Verksamhetens intäkter	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Takbelopp	932 155	956 771	948 841	957 922	957 922
Beräknad avräkning (A)	982 279	962 072	948 841	957 922	957 922
Särskilda åtaganden (B)	36 006	41 242	37 242	37 242	37 242
Anslag (A+B)	1 018 285	1 003 314	986 083	995 164	995 164
Avgifter	50 463	44 929	48 200	50 000	51 300
Bidrag	27 145	18 528	18 200	19 500	20 500
Finansiella intäkter	14 309	10 500	8 000	7 800	7 700
Summa intäkter	1 110 202	1 077 271	1 060 483	1 072 464	1 074 664
Verksamhetens kostnader					
Personal	698 595	683 997	668 200	671 500	671 000
Lokaler	187 718	192 489	190 800	189 000	192 000
Drift/Övrigt	177 819	174 285	175 900	177 000	176 000
Avskrivningar	27 515	27 687	29 500	31 300	32 000
Finansiella kostnader	6 035	4 656	3 300	3 500	3 500
Summa kostnader	1 097 682	1 083 115	1 067 700	1 072 300	1 074 500
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	12 520	-5 844	-7 217	164	164

Tabell 3 Forskning och utbildning på forskarnivå

Forskning och utbildning på forskarnivå (tkr)	2024	2025	2026	2027	2028
Verksamhetens intäkter	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Anslag	413 436	427 685	427 685	427 685	427 685
Avgifter	40 438	32 568	34 300	35 700	36 700
Bidrag	266 877	277 177	283 300	287 300	292 400
Finansiella intäkter	9 799	4 500	3 400	3 300	3 300
Summa intäkter	730 550	741 930	748 685	753 985	760 085
Verksamhetens kostnader					
Personal	466 548	491 782	495 600	500 000	504 000
Lokaler	69 639	68 969	68 800	67 700	69 000
Drift/Övrigt	166 746	160 118	160 200	159 700	159 200
Avskrivningar	20 951	19 212	21 800	23 600	24 000
Finansiella kostnader	2 476	1 814	1 400	1 500	1 560
Summa kostnader	726 360	741 895	747 800	752 500	757 760
Årets kapitalförändring/ Årets resultat	4 190	35	885	1 485	2 325

Tabell 4 Investeringar i anläggningstillgångar och räntekontokredit

Investeringar i anläggningstillgångar	2024	2025	2026	2027	2028
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
IB lån i Riksgäldskontoret	217 191	204 370	225 997	239 497	249 997
Beräknad nyupplåning	41 585	67 160	64 500	64 500	66 000
varav investeringar i immateriella anläggnings- tillgångar					
Beräknad amortering	-54 406	-45 533	-51 000	-54 000	-56 000
UB lån i Riksgäldskontoret	204 370	225 997	239 497	249 997	259 997
Maximalt utnyttjande av låneramen under året	204 370	225 997	239 497	249 997	259 997
Föreslagen låneram	220 000	240 000	240 000	250 000	260 000
Beräknad ränteutgift	8 511	6 470	4 700	5 000	5 060
Ränteantaganden för nyupplåning (%)	4,0	2,5	2,0	2,0	2,0
Summa räntor och amorteringar	-45 895	-39 063	-46 300	-49 000	-50 940
Maximalt utnyttjande av räntekontokredit under året	0	0	0	0	0
Föreslagen räntekontokredit	0	0	0	0	0

Tabell 5 Lokalförsörjning

Redovisning av lokaler (mnkr)	2024	2025	2026	2027	2028
	Utfall	Prognos	Ber.	Ber.	Ber.
Area, kvm LOA, (exkl. student- och gästforskarbostäder)					
– föregående års utgång	120 930	120 930	120 930	118 493	118 493
– ökning under året	-	-	-	-	-
– minskning under året	-	-	-2 437	-	-
– vid årets utgång (A)	120 930	120 930	118 493	118 493	118 493
Förbättringsutgift på annans fastighet ¹⁾					
– nyinvesteringar	19,6	30,1	28,0	28,0	28,0
– avskrivningar	15,8	17,0	20,0	22,4	23,9
Lokalhyra (exkl. student- och gästforskarbostäder) (B)	227,5	228,0	226,2	225,8	229,8
Genomsnittlig hyra (kr/kvm LOA) ¹⁾	1 881	1 885	1 909	1 906	1 939
Sammanställning lokalkostnader (exkl. student- och gästforskarbostäder) (C)	263,2	269,7	269,0	271,1	276,6
– lokalhyra	227,5	228,0	226,2	225,8	229,8
– media, el, värme, kyla, vatten	7,1	9,3	9,3	9,3	9,3
– reparation och underhåll	1,4	2,4	1,7	1,7	1,7
– avskrivn förbättringsutgift	15,8	17,0	20,0	22,4	23,9
– lokalvård	22,1	22,1	22,1	22,1	22,1
– bevakning	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
– larm och skalskydd	1,8	2,2	2,2	2,2	2,2
– lokaltillbehör	1,4	1,0	1,5	1,5	1,5
– kostnader för egna fastigheter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– avgår ext hyresintäkter o såld lokalvård	-16,0	-14,3	-16,0	-16,0	-16,0
Genomsnittlig lokalkostnad (kr/kvm LOA) ²⁾	2 176	2 231	2 270	2 288	2 334
Lärosätets totala kostnader (D) ³⁾	1 824	1 825	1 816	1 825	1 832
Totala externa hyresintäkter	-16	-14	-16	-16	-16
Justerade totala kostnader (D2)	1 808	1 811	1 800	1 809	1 816
Lokalkostnadens andel av verksamhetens totala kostnader	14,4 %	14,8 %	14,8 %	14,9 %	15,1 %
Lokalkostnadens andel av justerade totala kostnader	14,6 %	14,9 %	14,9 %	15,0 %	15,2 %

1) Beräknas som B/A.

2) Beräknas som C/A.

3) Beräknas som C/D.

4) Beräknas som C/D2.

Tabell 6 Avgifter (tkr) ²⁾

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat	
2024	30 835	30 309	526	
varav tjänsteexport	3 653	3 651	2	
2025	20 208	20 033	175	
varav tjänsteexport	3 239	3 239	0	
2026	25 100	25 400	-300	
varav tjänsteexport	3 700	3 700	0	
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel ¹⁾	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
2024	-	1 230	2 517	-1 287
2025	-	1 000	2 073	-1 073
2026	-	1 000	2 073	-1 073

1) Intäkter som inte får disponeras.

2) Avgiftsintäkter enligt 4 och 15 §§ avgiftsförordningen (1992:191) ska inte redovisas.

Ett framstående universitet för en kunskapsbaserad samhällsutveckling

Utvecklingsområden och strategiska mål

FORSKNING

Ökad forskningsvolym med bibehållen hög kvalitet.

Strategisk profilering och ökad synlighet.

UTBILDNING

Hög kvalitet och attraktivitet.

Högskolepedagogik i framkant.

EN UTVECKLANDE STUDIE- OCH ARBETSPLATS

Närhet och samarbete.

Strategisk rekrytering och kompetensutveckling.

Värdegrund

VETENSKAPLIGHET

Det fria sökandet efter ny kunskap utgör kärnan i vår verksamhet.

Vi kännetecknas av oberoende, saklighet och bildning. Vi har ett öppet och kritiskt förhållningssätt. Vi ger oss tid till eftertanke och reflektion.

ENGAGEMANG

Vi är i rörelse och blickar framåt. Vi är engagerade, nyfikna och innovativa. Drivkraften att utvecklas och att uppnå goda resultat är en nyckel till universitetets framgång. Vi har mod att ompröva och att tänka nytt. Vårt kvalitetsarbete lär av både framgång och motgång.

DELAKTIGHET

Vi arbetar utifrån en helhetssyn på verksamheten och en vilja att lära av varandra. Vi utvecklar kunskap i nära samspel med studenter, vetenskaps-samhälle och omvärld. Vår arbetsmiljö präglas av jämställdhet, öppenhet, tillit och respekt.